

פרשת משפטים

טמונה בפרשה

עלון שבועי לעידוד העיון והבקיאות בפרשת השבוע

לסדר את הפרשה

לפניכם רשימת נושאי הפרשה בסדר מעורב, עליכם לסדרם מחדש לפי סדר ההתרחשויות בפרשה. כשתצליחו, תקבלו מהאותיות חלק מפסוק מהפרשה.

- א. דיני שומרים
- ב. דיני עבד עברי
- ג. דיני עבד נרצע
- ד. דיני עבד עברי
- ה. דיני עבד עברי
- ו. דיני עבד עברי
- ז. דיני עבד עברי
- ח. דיני עבד עברי
- ט. דיני עבד עברי
- י. דיני עבד עברי
- יא. דיני עבד עברי
- יב. דיני עבד עברי
- יג. דיני עבד עברי
- יד. דיני עבד עברי
- טו. דיני עבד עברי
- טז. דיני עבד עברי
- יז. דיני עבד עברי
- יח. דיני עבד עברי
- יט. דיני עבד עברי
- כ. דיני עבד עברי
- כא. דיני עבד עברי
- כב. דיני עבד עברי
- כג. דיני עבד עברי
- כד. דיני עבד עברי
- כה. דיני עבד עברי
- כו. דיני עבד עברי
- כז. דיני עבד עברי
- כח. דיני עבד עברי
- כט. דיני עבד עברי
- ל. דיני עבד עברי

- א. דיני שומרים
- ב. דיני עבד עברי
- ג. דיני עבד נרצע
- ד. דיני עבד עברי
- ה. דיני עבד עברי
- ו. דיני עבד עברי
- ז. דיני עבד עברי
- ח. דיני עבד עברי
- ט. דיני עבד עברי
- י. דיני עבד עברי
- יא. דיני עבד עברי
- יב. דיני עבד עברי
- יג. דיני עבד עברי
- יד. דיני עבד עברי
- טו. דיני עבד עברי
- טז. דיני עבד עברי
- יז. דיני עבד עברי
- יח. דיני עבד עברי
- יט. דיני עבד עברי
- כ. דיני עבד עברי
- כא. דיני עבד עברי
- כב. דיני עבד עברי
- כג. דיני עבד עברי
- כד. דיני עבד עברי
- כה. דיני עבד עברי
- כו. דיני עבד עברי
- כז. דיני עבד עברי
- כח. דיני עבד עברי
- כט. דיני עבד עברי
- ל. דיני עבד עברי

פנינים

"אם ענה תענה אתו כי אם צעק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו"

ר' מנחם מגדל מקוצק פירש את ענין הכפילויות: 'ענה תענה', 'צעק יצעק' ו-'שמע אשמע', וביאר, שצערו של יתום המצטער כפול מאדם רגיל, דהיינו שמלבד שמצטערים אותו, הוא נזכר במצבו ובאומללותו בכך שהינו יתום ומצטער כפליים. ואף כשצועק להשי"ת צעקתו צעקה כפולה, שכן צעקתו נובעת משתי צרותיו, ואומר הקב"ה שהוא "שמוע ישמע" את צעקותיו ויפירע מהמצער בכפליים.

"ובשר בשדה טרפה... לכלב תשליכון אותו"

'אף הוא (הנכרי) ככלב, או אינו אלא כלב כמשמעו, תלמוד לומר בנבלה 'או מכור לנכרי', קל וחומר לטרפה. אם כן מה תלמוד לומר 'לכלב', לימדך הכתוב שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה' (רש"י) מדברי רש"י משמע שאין מצוה לתת את הטרפה דווקא לכלב. אבל בתוספות (יומא לו:) מבואר, שיש מצות עשה להשליך טריפה לכלב. וכן מובא במכילתא, שאין זה נתינת רשות, אלא מצוה ליתן טריפה דוקא לכלב. ולהלכה פסק הרמ"א (יו"ד ס' קיז ס"א) שאין צריך ליתנה לכלב, אלא מותר למכרה לנכרי. אך ה'דרכי תשובה' (יו"ד סכ"ט סק"כ) הביא שלל אחרונים שפסקו שחובה להשליך הטרפה לכלב. ואכן ה'חקרי לב' (שו"ת יו"ד סי"ט) עמד על הנוהגים למכור בשר טריפה לנכרי, כנגד והלא כתוב "לכלב תשליכון אותו", ונשאר בצ"ע. וכן תמה ה'מנחת חינוך' (ע"ג) למה מוני המצות לא חישובו 'מצות עשה' להשליך כל טריפה לכלב? אמנם, ה'דרכי תשובה' הביא את האבן עזרא ('יסוד מורא' ש"ב) שכתב, ש'לכלב תשליכון אותו', אינו מצוה רק רשות. וכתב ה'דרכי תשובה', שמן הסתם הבין הא"ע מדברי המכילתא הנ"ל שאינו ציווי אלא רשות. או שמצא מאמר חז"ל במקום אחר שמבואר שם שאינו אלא רשות. ומסיים שאולי על זה סמכו מוני המצוות ולא מנו זאת כמצוה, מפני שאינו ציווי אלא רשות.

"לא תבשל גדי בחלב אמו"

כתב הטור: 'כתוב בתורה: "לא תבשל גדי בחלב אמו" שלוש פעמים: אחד לאיסור בישול, ואחד לאיסור אכילה, ואחד לאיסור הנאה'. ויש לבאר מדוע בחר אונקלוס לתרגם בכל שלוש המקומות "לא תיכלון בשר בחלב" שהוא לא כפשט הפסוק אלא על פי הדרשה בשונה מהרגלו, ואם כן בוחר בדרשה, מדוע לא כתב בכל מקום איסור שונה? ויש לומר: א. משום שעיקר מה שניצחו את המלאכים היה בטענת מה שאכלו בשר בחלב בבית אברהם אבינו. ב. דעת התרגום כעוד ראשונים שעיקר האיסור הוא בישול כדי לאכול ושתכלית האיסור היא האכילה כמו הרמב"ם שהביא את הלכות בשר בחלב בהלכות מאכלות אסורות. ג. מפני שיכולים בקלות לטעות בפירוש כוונת הפסוקים (גדי, אמו ועוד), לכן הדגיש את מהות האיסור. (ע"פ תשובות הקוראים הנכבדים שליט"א ל'שאלה לשולחן שבת' תשפ"א)

שאלה לשולחן השבת

"ורצע אדוניו את אזנו במרצע"

כתב רש"י ע"פ המכילתא: 'ומה ראה אוזן להרצע מכל שאר אברים שבגוף, אמר ר' יוחנן בן זכאי, אוזן זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב, והלך וגנב, תרצע. ואם מוכר עצמו, אוזן ששמעה על הר סיני כי לי בני ישראל עבדים, והלך וקנה אדון לעצמו, תרצע'.

ובפרשה הקודמת כתוב: "וכל העם רואים את הקולות" ופירש רש"י אף שם ע"פ המכילתא: 'רואין את הנשמע, שאי אפשר לראות במקום אחר'.

ויש לבאר אם כן, מדוע דווקא האוזן נבחרה להיענש ולא העין, הלא אף היא ראתה את הקולות בהר סיני?

מטרת השאלה

הינה לעורר דיון סביב שולחן השבת. ניתן לשלוח את תשובותיכם למערכת (בצדף מקורות, אם ישנם) ובל"נ אכתוב מן התשובות בעוד כחודש.

רוצים להביע הערכה? בפורים נשקיע בעתנה!

ניתן להשיג ב"מקרא" הוצאה לאור, ובטלפון: 052-7665775

חדש! ניתן להזמין חוברות של חומש בודד מתוך הספר כמזכרת מאירועים

ישנו ביקוש רב בבתי כנסת ברחבי הארץ לקבל את העלוך לקהילתם. זו ההזדמנות שלכם לזכות בהפצת תורה! השתתפו באמצעות העברה לבנק לאומי (10) סניף 905 חשבון 5055271 ע"ש 'ביין'.

חידון א' ת'

התשובה לכל שאלה **מתחילה** באות המופיעה בתחילת השורה

- א. אסור לקללם (3)
- ב. שניים מארבעת המזיקים, שבפרשה מוזכרים
- ג. מתחייב לשלם פי שנים
- ד. אסור להעדיפו בדין
- ה. הפוגע באישה כזו מתחייב בדמי ולדות
- ו. "האשה _____ תהיה לאדוניה"
- ז. הם החייבים בעליה לרגל
- ח. בעל חי המוזכר בפרשה מספר פעמים
- ט. אסור לאוכלה
- י. אסור לענותו, אותו ואת אמו
- כ. לו אנו מצווים להשליך בשר טריפה
- ל. היו עשויות אבן
- מ. אסור להחיותה
- נ. כינוי נוסף לריבית
- ס. משה הקריא אותו לעם
- ע. אם שור נוגח _____, בעליו מתחייב בשלושים כסף
- פ. השוחד מעוור את עיניהם
- צ. השוחד מסלף את דבריהם
- ק. חג השבועות קרוי גם 'חג ה_____'
- ר. מילה נרדפת ל'פעמים'
- ש. היא תהיה בין התובע לנתבע
- ת. מילה נרדפת ל'תרמה'

חידון א' ת' הפוך

התשובה לכל שאלה **מסתיימת** באות המופיעה בתחילת השורה

- א. אסור לאור (לקלל) אותו
- ב. המזיק משלם מ-
- ג. שם נוסף ליו"ט
- ד. כך קרויים נישואי האדון עם אמתו
- ה. ד' ישלח אותה לפני בני"י
- ו. לבדו
- ז. דמי עבד ל' שקלים אפילו אם שווה אלף _ (רש"י)
- ח. שור מועד קרוי בלשון הפסוק: 'שור _____'
- ט. כך יגרש השי"ת את הגויים מפנינו
- י. עבד כנעני שרבו הפיל לו שן או עין יוצא ל-
- ך. אסור לתת אותה באיחור (לשון הפסוק)
- ל. שור שהרג אדם, עונשו:
- ם. ים זה הוא אחד מגבולותיה של א"י
- ן. באיבר זה נרצע העבד העברי, שממאן לצאת לחפשי
- ס. עד שקר קרוי - 'עד _____'
- ע. "_____ תחת _____"
- ף. חג הסוכות קרוי גם 'חג ה_____'
- ץ. אסור להשאיר את חמור שונאך כשהוא-
- ק. "מדבר שקר _____"
- ר. בני"י ראו תחת רגלי הקב"ה כמעשה לבנת _____
- ש. עבד עברי נמכר ל _____ שנים
- ת. אסור לכרות אותה עם עמי כנען

ואלה שמות

"אם זרחה השמש עלי"ו"

מהם שמותיה של השמש? (התשובות במדור התשובות)

מן המדרש

ואלה. זהו שאמר הכתוב: "ועז מלך משפט אהב, אתה כוננת מישרים, משפט וצדקה ביעקב אתה עשית" (תהלים צט, ד). כל העוז והשבח והגדולה והגבורה של מלך מלכי המלכים, הוא משפט אהב. בנוהג שבעולם, מי שהוא בעל זרוע אינו רוצה לעשות דבריו במשפט, אלא מעביר על המשפט, חומס וגוזל, ומעביר על דעת קונו, ונושא פנים לפני אוהביו וקרוביו, ועושה שלא כדין לשונאיו. אבל הקדוש ברוך הוא מלך מלכי המלכים, משפט אהב, אינו עושה דבריו אלא במשפט. הוי, "ועז מלך משפט אהב". מהו "אתה כוננת מישרים?" אמר רבי אלכסנדר: שני חמרים (נושאי משא על חמורים) מהלכים בדרך שהיו שונאים זה לזה. רבץ לאחד מהם חמורו. חברו עובר ורואהו שרבץ תחת משאו, אמר: "לא כתיב בתורה, כי תראה חמור שנאך... עזב תעזב!" מה עשה? חזר וטען והיה מלווהו. התחיל מסיח עמו, עזב קמעא מכאן, העלה מכאן, ערק מכאן, עד שיטען עמו, נמצאו עושים שלום ביניהם. וחברו אומר: "לא הייתי סבור שהוא שונאי. ראה היאך ריחם עלי כשראה אותי ואת חמורי בדחק". מתוך כך, נכנסו לפונדק, אכלו ושתו ביחד ונתאהבו זה לזה. הוי: "אתה כוננת מישרים משפט וצדקה". (ע"פ מדרש תנחומא)

מילה בפרשה

**משפחה מאוחדת וגדולה,
הגישו מקל וגם אלה,
לאדם שניסה כבר חודש,
ושיכפל יצור כמתבקש.**

המונח המבוקש הינו מילה
בת 3 אותיות המופיעה בפרשה.
אשר כל שורה בחידה
רומזת להקשר שונה שלה.
(יתכן כתיב חסר וחילופי אותיות
בעלי הגיה דומה)

התשובה תתפרסם אי"ה בגליון הבא

ושפני טמוני חול

היכן בשו"ע בהלכות שבת מוזכרת 'יבנה'?

"עין תחת עין שן תחת שן יד תחת יד רגל תחת רגל"

ראשי האברים הנרמזים כאן הינם ראשי תיבות 'עשיר' (עין, שן, יד רגל), לרמוז לנו ככתוב בספר מבחר הפנינים שאין עושר כבריאות, ומי שבריא בארבעת אברים אלו הרי הוא עשיר. (רבינו אפרים) ויש שביארו, שהכוונה לכך שיש לשלם עבור הפגיעה ולא לחבול איבר תחת איבר ממש, אלא להיפרד קצת מעשירותו.

"וכי יגף שזר איש את שזר רעהו"

בלשון מעניינת התבטא על פסוק זה ה'אבן עזרא', על פירוש מוטעה: "אמר בן זוטא כי 'רעהו' תואר לשור, ולא ראה כי שור איש סמך הוא. וכן הוא שור רעהו ואין לשור ריע רק בן זוטא לבדו וזה השור שהוא תם ישלם בעליו חצי נזק".

שעשועי דאורייתא

"ובשביעית יצא להפשי חנם"

היכן עוד בתורה נאמר שדבר חנם? (3 תשובות)

מצאו נא בפרשה:

1. פסוק בן שלוש מילים.
2. חמש מילים רצופות המתחילות באות א'. (2 תשובות)
3. שש מילים רצופות המופיעות פעמיים בפרשה.
4. שלוש מזלות מגלגל המזלות.
5. פסוק המסתיים באות ס'. (נדיר)
6. מילה בת ארבע אותיות ששלוש מתוכן זהות.

שמיאות מי יבין

לפניכם פסוק מן הפרשה שנפל בו שיבוש, התשכילו להבין מהו?

1. "כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשנה השביעית יצא להפשי חנם"

2. "ושחד לא תקח כי השחד יעור פקחים ויסלף דברי חכמים"

מדור חדש!

תשובות

ושפני טמוני חול - תשובה לשבוע שעבר: דברים משותפים ליתרו ולפוטיו: שניהם נקראו 'כהן' (כהן אן, כהן מדין), לשניהם היה יותר משם אחד, שניהם השיאו את בנותיהם לצדיקים, שניהם שמו את חתניהם לעתיד בבור, שניהם היו שרים של פרעה, אצל שניהם נישואין נאמרו בלשון 'לחם' ('ויאכל לחם', 'הלחם אשר הוא אוכל'), אצל שניהם החתנים עבדו אצלם, לשניהם מוזכרים שני נכדים זכרים מהחתן, שניהם חתניהם נעשו כמלכים. **לסדר את הפרשה** - 'ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה'. **חידון א' ת'** - אב אם אלוקים (דיין), בור בעירה, גנב, דל, הרה, וילדיה, זכרים, חמור, טרפה, יתום, כלב, לוחות, מכשפה, נשך, ספר הברית, עבד כנעני, פקחים, צדיקים, קציר, רגלים, שבועה, תונה. **חידון א' ת' הפוך** - נשיא, מיטב שדהו, חג, ייעוד, צרעה, בגפו, זוז, נגח, מעט מעט, חפשי, דמעך (תרומתך), סקול יסקל, פלשתים, אוזן, חמס, פצע, אסיף, רובץ, תרחק, הספיר, שש, ברית. **שעשועי דאורייתא** - לבן אמר ליעקב: "ועבדתני חנם", בפרשתנו כתוב: "ויצאה חנם אין כסף", ובנ"י התלוננו שהם זוכרים את האוכל שאכלו בחינם במצרים. 1. "מכשפה לא תחיה". 2. "אהבתי את אדוני את אשתי", "את איש או את אשה". 3. "אם לא שלח ידו במלאכת רעהו". 4. גדי, שור, בתולה. 5. "לא תשא שמע שוא אל תשת ירך עם רשע להית עד חמס". 6. "ההרה". **ואלה שמות** - שמש, חרס, חמה. (ס"ת שס"ה כמנין ימות החמה) והמאור הגדול. **מילה בפרשה יתרו** - מעלות. "עולות ויורדות בעונות השנה" - הטמפרטורות הנמדדות ע"י 'מעלות', 'ונמצאות בכל קומה ראשונה' - כדי שקומה תקרא 'ראשונה' צריך שתהיה לה קומה שניה שבדרך כלל עולים אליה במדרגות הקרויות בפרשה: 'מעלות', 'בהן משבחים אדם כליל' - 'כליל המעלות', 'וממוקמת אי שם בגליל' - העיר 'מעלות' (תרשיחא). **טמונות בפרשה** - 1. "שלושים שקלים" (כא, לב). 2. "ושלחתי את הצרעה" (כג, כח). 3. שני הכתרים של 'נעשה ונשמע' (כד, ז). 4. מחתרת האצל - "אם במחתרת" (כב, א). 5. "גדי בחלב אמו" (כג, יט). 6. "ורפא ירפא" (כא, יט). 7. "רגל תחת רגל" (כא, כד). 8. "במרצע" - הוא כלי הרצענים (סנדלרים) (כא, ו). 9. "ויצאו ילדיה" (כא, כב). 10. "חמור... רובץ" (כג, ה). 11. "זרחה השמש" (כב, ב). "בא השמש" (כב, כה). 12. "הדלת" (כא, ו). 13. כסא בן שלוש רגליים רומז לשלושת הרגלים. 14. 'מלוכל ומלקשקש' (רש"י כג, יא). 15. 'מגיד שחמשים שנה קרויים עולם' (רש"י כא, ו). 16. 'טרפת התול ושוועל' (רש"י כב, יב). 17. "וכי יפתח איש בור" (כא, לג). **טמונות בהפטר** - 1. "בן שבע שנים יהואש במלכו" (יב, א). 2. "הצצרות" (יב, יד). 3. "ולחוצבי האבן" (יב, יג). 4. "ולגודרים" (יב, יג). **שאלה לשלחן השבת בא** - שאלנו: מה פשר השינוי בין הלשונות שבפסוקים ומדוע לגבי הביאה והיציאה של משה ואהרן נכתב לשון יחיד ולגבי האמירה בלשון רבים. כמה מעיקרי התשובות שהתקבלו במערכת: 1. שהרי באמירתם אכן לא היו שווים, שמשה דיבר ואהרן היה מתורגמן. 2. השליחות מתייחס רק אחר משה שהוא היה העיקר (א"ע) ואילו הדיבור לשניהם. 3. כל אחד מהם דיבר בצורה שונה שהרי משה היה כבד פה ולשון. 4. כיון שלא לשהות בביתו של פרעה יותר זמן מן הנהוץ אפילו לרגע, דקדקו להיכנס ולצאת יחד - כתף אל כתף, אבל בדיבורים בוודאי שלא דיברו זה בתוך דבריו של זה. 5. חלקו כבוד זה לזה בכניסה וביציאה.

ניתן להשיג את העלון:

במייל: ע"י שליחת מייל בקשה אל: temunabaparashah@gmail.com - מלמדים, תלמודי תורה ובתי ספר - נא ציינו זאת.

ב: 'לדעת', 'אידישער וינקל' (באידיש) ו'דרשו'.

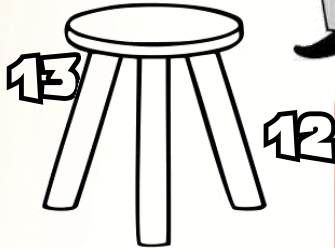
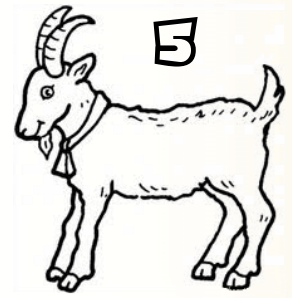
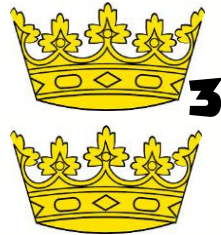
בירושלים: בחנות 'פיצוחי בית ישראל' רח' בית ישראל 1, ובמערכת.

זהו חידון משעשע מתמונות הרומזות על פסוקים ומושגים מהפרשה ומפירוש רש"י.
(תוכלו למצוא תשובות במדור 'תשובות')

אדגיש, כי אין הכוונה להמחיש את הפסוקים כלל, אלא רק בדרך רמז וכפל לשון. (מומלץ לציין זאת לילדים)
אשמח לקבל רעיונות, חידוקים והערות: temunabaparashah@gmail.com
כמו"כ להצטרפות לרשימת התפוצה ולהקדשות ניתן לשלוח בקשה למייל הנ"ל.

טמונות בפרשה

מקרא רמת קושי: רגיל קשה

מחשבה טובה

התשובה לטמונה זו תתפרסם בע"ה בגיליון הבא

תשובה לגיליון הקודם
הספרות הרומיות ל1000, 100, 50, 10 - "שרי אלפים" וגו' (יח, כא).

בן שבע שנים" (מלכים ב' יב' א-יז) הפטרת שקלים

טמונות בהפטרה

© כל הזכויות שמורות לאורן ביין.

עדיין ניתן לרכוש את משחק ה'חדר בריחה' המבוקש!
חידות ומשימות לכל הגילאים לחוויה משפחתית מושלמת! - לפרטים ולהזמנות: 052-766-5775